

מגילת איכה ו הקינות - הזיקה ביניהם

נורית פריד - שיעור מס' 33

נרתי אלהים

לְבַשָּׁה אֶת-זִכְרֹתֶיהָ בְּיַהֲרֹדֶעַ הַכְּתֹן וַיַּעֲמֵד מֵעַל לְעַם וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה |
אָמַר הָאֱלֹהִים לְמַה אַתֶּם עֹבְרִים אֶת-מִצְוֹתַי יְהוָה וְלֹא תִצְלִיחוּ כִּי-עֹבְרֹתֶם
כֹּא אֶת-יְהוָה וַיַּעֲזֹב אֶתְכֶם: וַיִּקְרָעוּ עֲלֵיו בְּרִגְמָהוּ אֲבוֹן בְּמִצְוֹת הַפְּלֵף בַּחֲצֵר
== בֵּית יְהוָה: וְלֹא-יִזְכָּר יוֹאֵשׁ הַמִּלֶּכֶף הַחֹסֵד אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה עִבְדוֹ עִמּוֹ כְּהַרְגוֹ
אֶת-בְּנָו וּכְמוֹתָו אָמַר יְהוָה הַדְּרֹשׁ: גַּמְלָה בְּכַף כָּה
נְקִינָה עַל רִצְחָ זְכוּרִיהָ הַנְּבִיא |

ראה יחודה והביטה למי עוללת כה אמר האללה
נשים פרים עללי טפחים אסיהרג במקדש אדני כהן
כא ונביא: 33

יום אכפי הכבדתי / ויכפלו עוני

בשלהי יד בדם נביא / בחצר מקדש אדני -
ולא כסתהו אדמה / עד בוא חרב מוני,
ולא שקט עדי הקום / ועד הפליא פליה
ברב בבת יהודה / תאניה ואניה.

היה הולך וסוער / עד בוא רב טבחים
ובא אל מקדש אדני / וראה דמים רותחים,
וישאל בעבור זאת / לכהנים הזבחים.
ויענוהו "אין זה / כי אם דם הזבחים!"
גם הוא זבח לחקר / מה זה ועל מה היה -
ואמר לנפשי: זאת / הטאתך וזה פריה!

ובכל זאת לא שקט / ועודו כים נגרש
ויבקש הדבר / וימצא מפרש,
כי דם איש האלהים / על לא הקס שרש.
ויאמר נבווראדן / וגם דמו הנה נדרש
אספו לי הכהנים / והוציאו מביית יה
ולא אשקט עד ישקט / דם הנביא זכריה!

דקר ישישים למאות / ובהורים לרבואות,
ויורד לטבח / כהני אדני צבאות
ותינוקות של בית רב / ועיני אבות רואות -
ואין שקט לדם נביא / ויהי למופת ולאות!
וחרב צר נוקמת / והקריה הומיה -
בכל זאת לא שב אפו / ועוד ידו נטויה.

הוסיף להרג נשים / עם יונקי שדים
ודם עולה ביניהם / כים ויאור מצרים,
עדי נשא נבווראדן / עיניו לשמים
ויאמר "האין די לדם / בבנות ירושלים?
הכלה אתה עושה / את שארית השביות?
ואז שקט דם נקי / וחרב נקם רייה.

לה הטאנו, אלהים, / העינונו והרשענו,
והרגנו נביאך / ורשענו ידענו.
יהי חסדך לנהמנו / כי משאול שנענו
ומפרי מעללינו / זה כמה שבענו!

או בהלוך ירמיהו אל קברי אבות / וגם עצמות חריבות / מה אתם זוכרות
בניכם ולו ובתקום בחרבות / ...
ואיה זכות אבות בארץ פלאובות:
אם כאדם עברו ברית / איה זכות פרומי ברית:
הם המירו כבודי בתהו / ולא פחדו ולא רהו
ואפלים עיני מהם ולא נהו / ולא שהו
ואיך אתאפק על אמירת לא הוא: ex
ועק אכ המוך בעבורם / ותנן פני אל רם
הזם נפיתי עשר בחינות עבורם / ותנן חזיתי טברם
ואיה הבקשת אל תירא אכרם: כה
שעו לתורות / בעבודות ורות
ועצו לחצוב בארות / בארות נשברות
ואיך אתאפק על בפול עשרת הדברות: ex
פה צוח וצחק / פני טוכן שחק
לשוא כי טבח הותק / ותנן ורעי נשחק ונקחק
ואיה הבקשת ואת בריתי אקים את יצחק: כה
מרו בירמיה / וסמאו הר המריה
ולאיתי נשוא געה / עולה לי מנשה
ואיך אתאפק על ברית זכריה: ex
פה ילד במלך / דכענת כמנן וולף
עוללי טפחתי בעלף / איך גו מני במלך
ואיך הפרע מני דמים בדרמים כמה אלף: כה
פז רועה נאמן / ככיש באפר ומדמן
צאן אשר בתימי האמן / ואיך גו בלא זמן
ואיה הבקשת כי לא אלמן: ex
קול בכי לאה / מתופפת על לבכה
רחל אתותה מככה על בנייה / ולפה מכה פניה
בלתה מקוננת בשמי יריה: כה
טובי תמימים למנוחתכם / מלא אפלא כל משאלותיכם
שלהתי בבליה למענכם / הגני משובב ולות בניכם:

מכללת הרצוג-גוש עציון
ימי עיון בתנ"ך
קוץ תשע"ב

כח נביא

38, 39

אמר הקדוש ברוך הוא לירמיה אני דומה היום לאדם שהיה לו בן יחידי וצוה לו חפה ומת בתוך חפתו ואין לך באב לא עלי ולא על בני לך וקרא לאברהם ליצחק וליעקב ומשה מקבריהם שהם יודעים לבכות אמר לפניו רבונו של עולם איני יודע היכן משה קבור אמר לו הקדוש ברוך הוא לך עמד על שפת הירדן והרם קולך וקרא בן עמרם בן עמרם עמד וראה צאנך שבלעום אויבים מיד הלך ירמיה למערת המכפלה ואמר לאבות העולם עמדו שהגיע זמן שאתם מתבקשו לפני הקדוש ברוך הוא אמרו לו למה אמר להם איני יודע מפני שהיה מתנא שלא יאמרו בנמיה היתה לבנינו זאת הניחן ירמיה ועמד על שפת הירדן וקרא בן עמרם בן עמרם עמד הגיע זמן שאתה מבקש לפני הקדוש ברוך הוא אמר לו מה היום מיזמים שאני מבקש לפני הקדוש ברוך הוא אמר לו ירמיה איני יודע הניחו משה והלך אצל מלאכי השרת שהיה מכיר אותן משעת מתן תורה אמר להם משרתי

עליונים כלום אתם יודעים מפני מה אני מתבקש לפני הקדוש ברוך הוא אמרו לו בן עמרם אי אתה יודע שבית המקדש חרב וישראל גלו והיה צועק ובוכה עד שהגיע לאבות העולם מיד אף הם קרעו בגדיהם והניחו ידיהם על ראשיהם והיו צועקים ובוכין עד שערי בית המקדש כיון שראה אותם הקדוש ברוך הוא מיד יציקרא ה' אלהים צבאות ביום ההוא לבני ולמספר ולקרחה ולחגור שקי ואלמלא מקרא שכתוב אי אפשר לאמרו והיו בוכין והולכין משער זה לשער זה באדם שמתו מוטל לפניו והיה הקדוש ברוך הוא סופד ואומר אוי לו למלך שבקטנתו הצליח ובקנתו לא הצליח.

שבע עברות עברו וישראל באותו היום הרגו כהן ונביא ודגן ושפכו דם נקי וחללו את השם וטמאו את העזרה ושבת יום הפפורים היה.

ובין שעלה נבחר אדון חגיגה לרמיה דזכריה דהוה קא רתיח אמר להון מאי היא אמרו ליה דם פרים וכבשים אייתי פרים וכבשים ולא אידום אייתי כל מיני דמים ולא אידום אמר להון אי אמריתו לי מוטב ואי לא אנא מסריקנא לבישרא דהנף אינשי במסריקין דפרזלא ולא אמרו ליה והשתא דאמר להו הכי אמרו ליה מה נכסי מינך נביא פהנא הוה לן והוה מוכיח לן לשום שמא קבילו ולא קבלינן מיניה אלא קאימנא עילויה וקטלינן ליה אמר להון אנא מפייסנא ליה אייתי סנהדרי גדולה שחט עילויה ולא נח שחט סנהדרי קטנה עילויה ולא נח אייתי פרחי כהנה שחט עילויה ולא נח שחט תינוקות של בית רבן עילויה ולא נח אמר לו זכריה טובים שבצמח אבותי רצונך שיאבדו כלם לאלתר נח

באותה שעה קפצה רחל לפני הקדוש ברוך הוא ואמרה רבונו של עולם גלוי לפניך שיעקב עבדך אהבני אהבה יתרה ועבד בשבילי לאבא שבע שנים וכשהשלימו אותן שבע שנים והגיע זמן נשואי לבעלי יעץ אבי להחליפני לבעלי בשביל אחותי והקשה עלי הדבר עד מאד כי נודעה לי העצה והודעתי לבעלי ומסרתי לו סימן שיפיר ביני ובין אחותי כדי שלא יוכל אבי להחליפני ולאחר כן נחמתי בעצמי וסבלתי את תאותי ורחמתי על אחותי שלא תצא לחרפה ולערב חלפני אחותי לבעלי בשבילי ומסרתי לאחותי כל הסימנין שמסרתי לבעלי כדי שיהא סבור שהיא רחל ולא עוד אלא שנוכנסתי תחת המטה שהיה שוכב עם אחותי והיה מדבר עמה והיא שותקת ואני משיבתו על כל דבר כדי שלא יפיר לקול אחותי וגמלתי חסד עמה ולא קנאתי בה ולא הוצאתיה לחרפה ומה אנו שאני בשר ודם עפר ואפר לא קנאתי לצרה שלי ולא הוצאתיה לבושה ולחרפה ואתה מלך חי וקים רחמן מפני מה קנאת לעבודת כוכבים שאין בה ממש והגלית בני ונהרגו בחרב ועשו אויבים בן כרצונם מיד נתגלגלו רחמיו של הקדוש ברוך הוא ואמו בשבילך רחל אני מחזיר את ישראל למקומן הדא הוה דכתיב (ירמיה לא, יד) כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה פי איננו וכתוב (שם, טו) כה אמר ה' מנעי קולך מפני ועיניך מדמעה פי יש שקר לפעלתך וגו' וכתוב (שם, טז) ויש תקוה לאחריהך נאם ה' וישבו בנים לגבולם.

אי כה לרבי אלעזר הקליר.

מיון 36 תהינא

אי כה אמר כרת לאב בפצח / בכרית בין הבתרים פה יהיה לנצח
והן עתה בלעו עצמי ברצח / למה אלהים ונתת לנצח:

אי כה נש כשה לעולה לרצותך / גלכה עד כה פתו בעדותך
והן עתה דקרו כפלה רעיתך / יעשן אפה בצאן מרעיתך:

אי כה הבסחת עקדים נקדים במשאות / אם כה יאמר כה יחש אות
והן עתה וכחת עיר מלאה תשאות / הרימה פעמיה למשאות:

אי כה זם והרג מצרי בגן נעול בקדש / ויפן כה וכה חתם עדות קדש
והן עתה חלקם אכל חדש / כל הרע אויב בקדש:

אי כה טוב כשלח גאול עבדיך / כה תאמר לשלח עם לעבדיך
והן עתה ישבו בונדיך בבית ועודיך / שאגו צורריך בקרב מועדיך:

אי כה כריתות חדשות בריתות / בכה [אמר] כחצות לילה במופתי אותות
והן עתה להקו בנעליהם לאתות / שמו אותם אתות:

אי כה משמע ומשה עלה / כה תאמר לנות בית מעלה
והן עתה נאצוה בני עולה / יודע כמביא למעלה:

אי כה שיח ששים אותות הקדומות / כה תברכו לששים גבורים דומות
והן עתה עתקו רדומות / בסבך רעץ קרדמות:

אי כה פץ לקב וברך עם קדושך / בשוב וכה תדבר הומר לקדושך
והן עתה צרו על עיר קדשך / שלחו באש מקדשך:

אי כה קיחת לרים שלמיך / כה תעשה להם לטהרם לבית עולמיך
והן עתה רעשו והרעישו שמיך / לארץ חללו משכן שמיך:

אי כה שבעת שופרות ערץ / כה תעשה ששת ימים להפיל חומה לארץ
והן עתה שערם טבעו בארץ / שרפו כל-מועדי-אל בארץ:

אי כה תשועת אסמי אוצר / בכה אמר אשר לחתים נצר
והן עתה תפחו פרחי בחצר / עד מתי אלהים יחרף צר:

אי כה לרבי אלעזר הקליר.

1. ד' אלעזר ורבי יוחנן: איה כה שאמר לאברהם, כה יהיה זרעך? ור' יוחנן אומר איה כה שאמר למשה כה תאמר לבית יעקוב (ילק"ש תתנ).
2. שאלו את בן עזאי אמרו לו: רבנו, דרוש לנו אחד ממגילת קינות. אמר להם: לא גלו ישראל עד שכפרו ביחודו של עולם, ובעשרת הדברות ובמלה שנתנה לסוף כ' דורות ובחמישה חומשי תורה. (ילקש איכה תת"ר).
3. ואני והנער נלכה עד כה. אמר ריב"ל נלך ונראה מה יהיה בסופו של כה (ב"ר פרשה נו').
4. ויפן כה וכה.... נמלך במלאכים ואמר להם – חייב זה הריגה? אמרו לו: הן. ויך את המצרי.... במה הרגו? רבנן אמרו: הזכיר עליו את השם והרגו. ויטמנהו בחול שלא היה שם אלא ישראל, טמנו בפניהן של ישראל שנמשלו לחול.
5. הנה מיטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה (שיה"ש ג' ז'). ר' אליעזר בר' יוסי פתח קרייה בברכת כהנים... ששים גבורים סביב לה – אלו ס' אותיות שבברכת כהנים. כולם אחוזי חרב. אמר ר' עזריה דברים מבורכים בגבורה. יברכך ה', יאר ה', ישא ה', אדם רואה בחלומו חרב מחתכת בירכו מה יעשו? ילך לבית הכנסת, יקרא ק"ש ויתפלל תפילתו וישמע ברכת כהנים ויענה עליהם אמן ואין דבר דע מזיקו.

כה

1. כה יהיה זרעך (בראשית טו' ה').
2. ואני והנער נלכה עד כה (בר' כב' ה').
3. אם כה יאמר נקודים יהיה שרךך (בר' לא ח').
4. ויפן כה וכה (שמות ב' יב').
5. כה תאמר אל בני ישראל (שמות ג' טו').
6. כה אמר ה' כחצות הלילה אני יוצא בתוך מצרים (שמות יא' ה').
7. כה תאמר לבית יעקוב (שמות יט' ג').
8. דבר אל אהרון ואל בניו אמור להם כה תברכו את בני"י (במדבר ו' כג').
9. שוב אל בלק וכה תדבר (במדבר כג' ה').
10. וכה תעשה עליהם לטהרם.... (במדבר ח' ז').
11. הקף את העיר פעם אחת כה תעשה ששת ימים (יהושע ו' ג').
12. כה אמר ה' צבאות עוד תפוצנה ערי מטוב.... (זכריה א' יז').